

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta are de 2 ori: Miercuri și Duminică, F&A, cându concedo ajutătoare. — Pretului: p. 1 sau 10 fl., pe 1/3 fl. v. a. Trieri costă 16 fl. v. a. pe unu anu s'eu 8 galbini mon. suabotris.

Anul XXXII.

Se primumera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Tees' umbrales a 30 cr. de fiecare pu-blicare.

Nr. 74.

Brasiovu 6 Octobro 24 Septembro

1869.

MONARHIA AUSTRO-UNGARICA din Transilvania.

Brasiovu 4 Octobro.

Diu' a numelui Maiestatei Sale imperatului si regelui apostolicu Franciscu Iosifu I. se serba' azi prin cultu divin in biserica' rom. cat., unde acursera auctoritatile militari si civili, scola si poporu laudau parie la aoista serbare aniversaria. Afara se adă in parada una diumetate ostasime cu musică regimentului de infanteria ducele Ludovicu in frunte. Din cetatinia volviaia flamară imperatōsa arborata inca in diorii diei.

Acēsta serbare a inceputulu lunei Octobro, lună, in a carei di 26 Parintele de popōra sanctiunase cu sacra'ta sa drepta egală indroptatō politica nationale a natinei romane din Transilvania, este pentru natinea romana una di de reminescente forcite, si una di de sperantia, ca dreptatea Parintelui de popōra va face, ca justele ei dorintie, pentru care militeza, se-si ale dreptă sa implinire.

Brasiovu 23 Septembro.

Faptă buna - si are meritulu seu, si benefactori traiescu si dincolo de momentu in animesi si gurile celor vii, cari se bucura de binefacerile lor. Si care benefactori potu fi mai mari si mai glorioși, decâtu acele ce se refera la inaintarea unui poporu s'eu a unei natieni, care de abia a scapata de jugulu sclaviei, in care a gemutu atatia seculi, care lauda si care multumita se pōte cumpara cu aces, ce se rostese de catre mii de oclii ce tinere ale aceli natieni? O atare di de recunoscintia celebrara eri romanii din Brasiovu — diu' in care s'a pusu fundamentulu la palatul celu marciulu ai musolor. Ca totu'deuna' asia si eri a asistatu junimeia studioasa dimpreuna cu corpulu profesoralu si cu eforti' a parastululu facutu in biserica' cu hramulu St. Nicolau in memori' benefactoriloru gimnasului nostru romanu. De aici nu pornitu toti cu mica cu mare spre palatul musolor. Aici dupa santirea apoi tiend domnulu conectoru Dr. I. Mesiola o carentara, in care a espusu intr' unu modu binemeritu tota planulu de invetamentu la acestu institutu. Institutulu nostru are pe langa scolele normale si cele trei ramuri, in care se imparte invetamentulu mediu, adica gimnasiu completu de 8 clase, scola reale si comerciale; cele doue din urma, adica cea reale si comerciale s'au inceputu numai cu anul acosta. In modulu acosta, amu deschis drumulu si spre campulu celu atatu de pucinu lucratu si cercetatu de catra romanu, adica spre campulu sciintieloru reale. Amu disu campulu pucinu cercetatu, ore nu e adeverata? Avemu noi fabricanti, architecti, ingineri multi romanu? Avemu noi comerciantu numai o conosciintie mai latinta? Dēca vremu se ne numeramu si noi intru popōrele europene civilizate, nu e destulu, cā se avemu numai preoti, profesori, jurisprudenti si medici, ci e neaparatu de lipsa se avemu si omeni adapatu in sciintiele reale si comerciantu, ale caror conosciintie se nu se tormarosea numai in dare-averi restrinse, ci comerciantu trecutn prin teori' germana, franceza sau englesa de specialitatea acosta. Pentru spererara unei natieni nu e destulu a avē barbati issestrati cu sciintiele umanistice, ci ne trebuie a

initia poporulu cata de bine si alu rodica si cu cele reali, ca-ci cele d'antale destiepta o natine, cele din urma inse o redica la stare-mai buna materiala si o aduce la nivela' care o dorese.

Exprimenduse si noi recunoscintia' evetanta fundatoriloru acestu institutu tragemu atentianea eu. publicu asupra acestoru 2 ramuri de invetamentu mediu, adica asupra scoliloru reale si comerciale, care reclama una cercetara catu de putrecute, dēca nu vomu se remanemu, unde suntomu. Mare binefacore e punerea in vietia a scolii reale si comerciale, ca-ce cu acosta acoisitiune amu pasitiu cu unu pasu inainte spre a potē spera, ca nu vomu potē aventa la intemeara anei societati de middulocu, in a carei mane se ada arezia si experientia, ma si dreptulu politicu cu preferentia. — Fia fericitu, precum suntu binemeritu de natine si posteritate ei, marinosi benefactori!

Inca una necesitate strigatori' si, Dōmne! catu de multa umilitōria, nu provoca cu tonu stentoricu, cā se acurgemu cu totu spre a o implini cu poteri unite: Academi' de drepturi, ca-ce fara acosta junimeia noastra, care o se creșca cu conosciintia de demnitate sa nationale, cā aparatori, creșca trasa si impinsa pe la usile antagonizoru nostriu politici. Apoi delu din vorba: cercisioru tu aparatoriu, si insufla spiritulu de luptaciun pentru inaintara binelui natinei, dēca lasi se'li creșca numai cavaleri de dupa usi si si acolu lichiaiti si descargiatu. Ajutati si ne va ajuta si Dōmne!

Intempiarile monastirii calugariiloru din Blasiu.

Petru Maioru descrie acēstea intempiaru in partea 2 capu 6 § 3 relative forte pre scurtu; cu iote acēstea acoza descriere este plina de invetiarura; era pre catu n'ar fi, betranii cei dela 60 ani insusu ar' mai fi in stare de a o complini. Dēca privese cineva la acoza monastire, la resturile din cele doue biblioteci fundate de ei, dēca ascultamuu d. e. pe d. canonicu Cipariu, carele in cursulu vietii sale precum in alte ramuri ale vietii noștre nationale si religiose a culesu cele mai interesante date, apoi in adeveru tu prinde mirare, cum aceli pucini omeni inependu numai dela 1740 pana cātra 1770 intru atatea lupte de tota plia' a fusora in stare de a inumli si averu mai inalta a spiritului si ca materiala. Ce e mai multu, ca dupa spus' celor mai betrani din cati se mai adu in vietia, inca si pe la inceputulu acestu seculu (1800) in acoza monastire predominia nu numai o simpla curatiana, ci si unu felu de gustu; coridorele (ambitus) era pline de cadre (icōne), intru care unele era capete de opata. Tipografii seminaruluiu lucra barbatose, era de biblioteci inca mai era cine se se folosese. Ce diferentia intru acoza stare si intru starea decaduta, intru care amu aflat' d. e. cu si contimparanui mei pe la 1824 candu m'au dusu tata-meu mai anteu la Blasiu in etate de 12 ani! Ne cum se'li mai vedea ochii galeria de cadre, dara anume in parteru prin usie si ferestrii s'iera ventulu si noi tota era' eramu fara picu de focu prin clase.

Cu e prea amu cadutu in anachronismu, m'amu prea apropiatu de timpurile noștre. Se vedemu mai antalu cele ce lasa scriso fericitulu Maioru despre acoza monastire, la care apoi se adauga mai multe aceli cari seiu mai multe detalu noi. Calugarii monastirii Blasiiului nu de middulocu price au avutu eu urmatiorulu lui Inocentiu Clain. Vladica Petru Pavelu Aronu despre o parte, pentruca le vatama cadintile cele din laintu ale monastirii lor, despre alt'a, ca in venturile cele ce dupa

fundat' imperatōsa li se cadea, ji smintea. La atai' a pre urma ajunse lucrulu, catu doi jeromonachi din monastirea acoza, Silvestru Caliani si Grigorie Maioru toamna in Beciu la scaunulu imperatōrescu s'au dusu pentru apararea cadintieloru monastirei asupra vladiculu Petru Pavelu Aronu. De unde ce au dobeditu, se va vedē din rescripturile imperatōrescu, care aici din archivalu monastire Blasiiului scoșe, precum le-amu adatu, le descriu'). Precum in orice price cu anevote se pōte tiene campatulu, asia si aci au adatu imperatō, ca calugarii au gresitu, ca-ce s'au dusu la Beciu, si nu unu tramisu cu alta middulocire planșora sa s. c. c. Si pe vladica Petru Pavelu Aronu inca l'au atatu vinovatulu si s'au corutu sēma cu ameruntulu dela densulu pentru venturile monastire. Si atele dapa acoza forte cu grigina fara dela imperatō reudite in treb'a venturiloru monastirei spre folosulu calugariulu si spre impedeacora vrbajel intru monastire si intru corutu vladiculu, ce se urdia pentru venturi. Intre acēstea si acoza resfrase imperatō, ca de va da vladicu din locurile domnescu, cum se dēca alodialu, sēu din vii de acostu felu colonioru, adica prostiloru, cā pe sēma loru se o agonesca, si ei se la rodurile din densele, unele locuri cā acēstea se nu fa scurite de dieciuela; ci macara din firea loru suntu domnescu sēu alodialu, totu candu le voru agonisu prostil pe sēma loru dāruite de vladicu, calugarii neaparatu se la dieciuel' din rodulu locuriloru, sēu a villorulu acoloru. Bine, disei, le intemise tōte miltostiv' imperatō; totu nu putu impedece, se nu se starnesea acolu campultu focu intru vladica Grigorie Maioru si intru calugarii monastire Blasiiului, care apoi si pe vladica Grigorie Maioru lui manca, si pe calugarii li fece nemica'. Totu reulu, spunu, ca de acolu au lautu inceputu, ca dandū disulu vladica Grigorie Maioru niso pamentu de celu domnescu, sēu alodialu, unoru prosti, cā sēu agonesca pe sēma loru, calugarii dupa datina terei si dāru resfrase imperatōsa cea mai susu scrisa vrura se la dieciuela dela prosti din rodurile loculu acoloru. Vladiculu li sari in nasu: Cum se ha, disu, calugarii dieciuel' din locurile mele cele vladicesci? s. c. l. Calugarii si nu lasara dreptatea. Vladica Grigorie Maioru acum betraun, atiatatu de altii asupra calugariulu, si nitu catu au trapadatu inasni cu seculu seu Silvestru in dilele vladiculu Petru Pavelu Aronu spre apararea cadintieloru monastire Blasiiulu. Calugarii dadera planșora la judecatorile cele din a-fara, spre care acoza drepte intru treb'a cā acosta. Se fi respusiu vladica numai la planșora acosta a calugariulu si calugarii se nu fi pasitu asupra vladiculu la altele, care tu se tiene de planșora cea d'antainu, sēu de venturile monastire. Iceru era de suferitu si calugarii ar' fi castigatu causa'. Ci amēndōna partile au fostu fara campetu; ca si vladica au partiu pe calugarii de tōte catu se'li, si alte nasartimbe inca facu calugariulu. Calugarii cato se'li si mēi si mēi despre vladica le desfrasa, li se opata mai vertosu, se impulsu, ca neprietinui vladiculu se arata a partini calugariulu; cari (neprietini) intru adeveru se bucuru, si pe o parte si pe alt'a se o vedea stricata. Ce judecata pe urma au venitulu dela imperatulu Iosifu (1781) prin episcopulu celu latinescu Ignatie Bathian tramsa in treb'a acosta, si vedē din cele ce aci le scriu din archivalu monastire Blasiiulu scoșe. Dupa acoza Thadaeus baronu Reichschach cancelariulu din

*) Acēstea suntu: Decretulu cancelariulu trans. Vien' a 7 Dec. 1758 subscrisu de cancelariulu Gavri. c. Bethlen si Ad. Somlyay. Rescriptulu imperatōrescu din acēsti di si acēstulu anu cātra P. Aronu. Rescript. imp. din 3 Maiu 1759. Rescript. imp. din 9 Maiu 1763 si decret. gab. din 20 Iuniu 1763. Din cuprinsulu acēstoru acte se enlege cea mai trista invetiarura, cuneca adica romanii ardeleni detersa pe atunci ocasiune de a fi suposi la a eptropia formalu, cā nisoce minoreni. —

tra cele romane — si totusi se publica regulat in tota anul programul sau; — din care publicile au scire scura despre starea dotarii institutiilor, numarul copilor, starea muzeelor, a bibliotecii si despre numele benefactorilor, cari in decursul anului au donat banii, carti sau alte obiecte institutiilor conecnente. — Ma s'ar pot6 publica totu deodată si caie una disertatiune despre 6re care ramu alu scientiei, — venindu publicu asa pre usori in posesiunea atalor descrieri scientifice. — (Candu apoi exemplariile s'ar imparti si la parinti studentilor, 6r nu numai intr institutie, cum so face din datina pre la alte institutie. Noi se tramogmu totu la practica cea mai latita intr6 t6te. R.)

Ca privitor la scolele populare si normale inca se recere inalt6 de t6te uniformitate in sistem si propuneri si in determinarea cartilor scolare, — cea prima se pot6 ajunge numai asa, deca vor fi preparandii, prev6dit6 cu cele necesare dupa art. de lege 38 — 1868, cari si cu profesori pe deplina calificati, cari prin delegatiunile loro se s' intr6nde in timpul de vacatiune spre a se consult6 ca barbati de specialitate despre modurile ajungerii scolului scosuti santu (formandu reuni6ne formale de docenti! — R.); 6r cartile se se tiparesca in numerala si de specialitate receruta dupa legea noua, ca asa se la scutite scolele n6stre de injur6ntia elementelor straine. — Reu intielege cineva la legea scolaria, care cupr6ta, cumca intentiunea 6i a fostu alia, decatu numai inaintarea in studiu (au in6r) cu mijlocuile limbii maghiare numai! — R.) — Ba ceteu a dice, cumca aceea a fostu chiar de lipsa, spre a imp6nt6si la progres, si spre a control6 pasi nostri in asta privinta, — ca este atatu su absolutismu, catu si dupa aceea au castu una suma de ordinatiuni in interesu scolare n6stre, — acele au avutu partea cea mai mare paciuu efectu, dar' dupa ce ne amintia acum peicicula, cumca vomu perle dreptulu de administrare, — treb6nie se ne adunatu t6te poterile, spre a ne salv6 dreptulu acestu a ereditu dela parinti nostri, — cea ce vomu si pot6 ajunge, deca ne vomu interes6 cu totu de cultivarea poporulu. — In provincia Albei Iulie avutu in prezente dou6 tipografice, — cea din Blasiu si cea dela Gherla, — si deca a potatu Excelen6a Sa metropolitanu, ca fostu episcopu Gherlanu, in restimu de 3 ani, asiaducundu din nemica 6r crea una tipografia diecesana, organizata dupa receritiele timpulu mai nou, — abna s6ma va pot6 reorganiz6 ca din Blasiu, prev6ditu cu unu fondu frumosiulu, — unde so se tiparesca cartile scolare pentru t6te scolele provinci6 6r. cat. si de unde catu mai curendu so va cuti prin diurnale unu avisu de carti, precum se publicau nu de multu in „Albina“ despre cartile scolare este in tipografia archidiecesana din Sibiu.

vedomu, ca dietei din Laibach i se porunci, c6a protocolu se se por6 intr'amend6ne limbale, adica si germanese nu numai slovenese. —

In 27 Septembrie s6r'a se accepta t6narea consiliulu inimii in care se po tractare costuana cechilor. —

Se ast6pa in Viena c6a oaze principelu regal6 alu Prusiei, pentru a carui receptiune so facu pregatiri la curtea imperatoresca, care invit6 pe princip6, c6a se descinda in residiu6n6 imperiala. Principelu va calatori prin Constantinopole si Asti mica pana la Cairo, la deschiderea canalulu de Suez. — In Boemia s'au dovedi par6tia nationala cehic6a nu'a ind6nta energia la alegorile pentru dieta, in catu au reusita ce mai multi deputati nationali, decatu mai inainte. Acesti deputati se adunaru in 29 Septembrie in Prag' intr6 siedi6nta, in care decisera, c6a se tramita o deputatiune la maresialu superior alu terrei, cu insarcin6re de ai face cunoscutu, cumca nu voru intra nici acum in dieta, ci declara, ca si acum so t6nu de metivole declaratiuni din anulu trecut, si si t6nu de ple. Diet'a Boemiei s'au deschisu prin maresialulu principelu Auerberg, care saluta dieta in limba germana si ceh6a si constata, ca dieta are numertu cerutu de deputati pentru a aduce conclud. Deputati nationali s6u declarant' n'au fostu de factu. C. Beust si presedintele ministeriulu din Viena c. Taaf6 se alu in Prag' spre a fi de factu la desbat6ri. —

Oratu de artificiosu fu politicu suprematistilor nemti, in fine totu cadutu in minoritate in cele mai multe cercuri de alegere, ma in Alstaddt suburbica Prag6i, unde Palacky t6nu cur6ntu la monumentulu regelu lui nationalu Vencoslav, cu 130 voturi. — Eca boemii pun6ndose umeru la umeru, alipindu anima de anima si pe t6te de sanciuni'a causei nationale, cu ac6sta ocaziune 6r au doveditu, ca opozitiunea loro nu e una speculatu artificios6a a vree cativa agitatori, ci e convic6tiune si nevincibilu dorinta a intregii nat6ni a reentra in drepturile nesprezicibilele nationali si de autonomi'a patriei loro; si convic6tiune unei nat6ni solidariu manifestate ca atata resignatiune nu sepot6 ignora indelungatu; indata ce antagonizulu nu le succede a mai face imparechiaru si seisiuni in corpulu 6i, vointa 6i devine respectata si de catra tirani.

Acum se latios6 scirea, ca declaratiuni nationali voru astern6 si Mai. Sale una petit6ne, cer6ndu, c6a se so disolva senatul imperialu si diet'a Boemiei si se so le restitua autonomi'a regalulu loro. — Succesulu voru dovedi, catu e de respectata solidaritate, — care presara oroce drumu de dorint6 drepte cu flori de traadant'ri, esite din spinesole loro ramuri. —

Congresulu pentru pace.

Si6dint'a din 18 Sept.

Se continua desbaterea de 6ri. Av6ndose propuneru multe, 6i curentulu Lemonier referentelu comitetulu centralu. Considerandu, ca comitetulu centralu, din lipsa de timpu n'a potatu studiu seriosu a costuine sc6ic6a, deci se se puna la ordinea dietei pentru congresulu venitoru, per candu e va studiu a comisiune omisa din sinulu comitetulu centralu. (Se primese.) — Edgar Quinet astern6 congresulu salutatoresca dela reuniunea lucratorilor din Milanu. — Se aleg6 comitetulu centralu: Stefanu (italianu), Hantko (pol6cu), Jolissant (spanieru), Petit Portel (francesu), Goeg cu m6niera sa (nemtu), presidi6ntu Barai.

Peu intruchiderea solena a sesiunii, primese cuv6ntulu

Victoru Hugo: C6a presidi6ntu onorariu, amu curentulu de pe urma; asi dor6 se vi la facu placu. Era la 1849 in 24 Aug., aniversari'a n6ptii lui Bartolomeu, candu oca ce este presidi6ntu ligei n6stre asi in Lausana, prov6c6 pe unu poetu catolicu si altulu protestantu c6a se so imbrac6seza. Catholicismulu cu protestantismulu se imbrac6seza. Numai cat6va zile ne despartu de 22 Septembrie, e aniversari'a unui evenimentu mare: In 22 Sept. 1792 pronun6a despotismulu cuv6ntulu su de pe urma, 6ra republic' a frances6a pronun6a cuv6ntulu prime ce fusera: libertate, egalitate, frati6tate. In pres6a aniversariu ac6steia ve dice si leu: Imbrac6siati-vel republicani si socialisti, unitive! — Inten6ii nostri dice: Socialismulu se impaca cu imperati'a. Ast'a nu e adeveratu. Inten6ii nostri dice: Republicanulu nu vree se scie nemica depeu se socialismu. Ast'a nu e adeveratu. Ce e socialismulu si ce republic'! Socialismulu lu educa

pre omu la demnitate de omu, republic' lu educa la demnitate de cet6t6niu. Se ne intel6gemu. Am6ndu 6i respingimu pe cesari. Socialisti si republicani! se ne intrunim in contra inimiculu nostru comunu. In contra carui inimici? In contra carui inimici? In contra absurditatu, contra unei fapte rusin6se ce ap6sa lumea si i suge medu'a, contra unei fiere ce oro mii de ghiare si nici unu casu, in contra pecat6s6i incarnatiuni a vreelei inegalit6ti militariu, carea ne prinde si de gura si de punga, carea are unu bugetu de milioane, ostasi si administratori, dar' n'are amici. Se cogitamu la ac6sta diu, in carea Europ' va s'ajunge a se organiz6 libera 6i si ac6sta mica Sottiera. Marire revolu6tiunii ce vine! (Aplauze entusiastice. Membrii comitetulu vinu a i stringo man'a lui Hugo, carele si stergea lacrimile).

Cronica esterna.

In afara incepu lucrurile a se cristaliza. Dupa una calatori'a a persoanelor diplomatice: Beust prin Germani'a de sudu pana la Strasburg, arg6ntuila strabuniloru, Lordulu Clarendon 6r prin Germani'a, Gortschakoff asemeu, dupa cate si mai cate int6nele, Clarendon la unu meetingu anglu av6 confid6ntia a declara, ca prospectu de pace suntu acum mai mari, c6a alta datu. Ac6sta declarare presupune una int6legere diplomatica, nu mai de n'ar fi indreptata cu falsiurile asupra libertat' populorulu.

Politici nu si ascundu temera, ca tractatiunile si negociatiule ultime diplomatice mai vertosu intru Rusi'a, Prusii si Austri'a voru av6 de rezultatu finale una strafierare a sistemului intrulu Austriei, candu apoi si giganticea suflare a reactiunii va clatina, va scutura sem6nta junei libertati in Austri'a. — Invoiriile diplomatice nu se pot6 asedia fara inv6iri premerg6toare in principiu. Prusii'ma pot6 multa feudala si aristocratica, c6a si Rusi'a, nu se pot6 inv6i cu amici institutiuniloru liberali; si deca Austri'a cu int6nezierea institutiuniloru cam populare i unu gozu in ochii scosor6a puteri conservative: una apropiare a Austriei de Prusii si Rusi'a supune fara dor' si pot6 se reintornarea ei la principale conservatiive. Altfelul aliantia intru ac6stea trei puteri nu se pot6 restitui. Si totusi din int6nelirile si insinuatiunile de apropiare, cari luara inceputu, de candu reu6c6 a sudu ventulu institutiuniloru liberali in France'a, nemicu nu se crede mai multu, decatu restituierea unei astfelu de aliantie. In contra cui? — In contra libertat' democratice si cu atatu mai vertosu in contra celei republicane, ma in contra tuturor portatoriloru si luptatoriloru in soldulu ac6stei diene. —

Intr'ac6sta in France'a so facu pregatiri pentru proiecte importante spre a se debate la mes'a verde in camera, care se va intr'uni, deca nu in Octobru celu paciuu in decursulu lunii lui Novembriu, cu t6te ca diurnalele facu presiane, c6a se se convoc6 in 26 Octobriu, — diu'a care ne sc6se si m6ne in 1863 diu c6pselu asupr6rii sc6liloru magna carta a indreptatice politice nationale, de care nu ne putem desparti sub nici o imp6ngurare, pana mai suflamu aur'a vietiei. Asta diu te e serbatori'a dulcei si m6rei n6stre Vinere de reminiscen6ti'a pot6rindu, pot6rinda. —

Madridu 30 Septembrie. Se as6cura, c6a se va numi o comisiune de deputati, insarcinata de a pregati solutiunea costuine de candidatur'a la tron.

Washingtonu 28 Septembrie. Guvernulu Statelor6-Unit6 a declarat representantulu spaniolu, c6a n'a avutu nici odata intentiunea de a oferi mediat6niunea sa in afac6rile Cubane, si ca purtare sa in ac6sta privinta 6i a fostu mi scata numai prin motivuri de umanitate. —

Varietati.

(Camera de comer6ti in industria din Bucuresci.) PUBLICATIUNE.

In temeiulu art. 37 din regulamentulu suu inferioru, acesta camera publicandu in brosiura, dupa autorisati'a dlui ministru de agricultu'a, comerciu si lucrari publice sub Nr. 2405, lucrurile sale din

UNGARI'A. Pest' 29 Septembrie. Presidi6ntele dietei Paulu Somisch incuoscentiata pe deputati, cumca in 16 Octobriu so voru reincepe siedi6ntele camerei de di6su. — Se vorbi si mai inainte si se repetos6 si acum, ca regulamu unghurescu are intentiunea a propune dietei unu proiectu de legu, care se marginescu pe viitoru libertatea de vorbire in dieta, si care ar av6 capriciosu, c6a majoritatea camerei se siba dreptu a determina inchiaru unei desbat6ri, candu va vree oca, fara a lua in privinta, deca se mai alia oratori s6u nu. De cumva faina ac6sta se va face corpu, apoi parlamentarismulu Ungariei s'ar muttia si cing6ti toama in anima' principulu, dupa care deputatiu poporulu treb6ie se siba nedisputabilu dreptu de a vorbi si de a si da parerile. Majoritatea pot6 face si ac6sta, ca e capaco. —

Diurnalulu oficiosu prin unu comunicatu raspunde interpellatiuni facutu prin diurnale: deca are cunoscentia guvernulu, ca in Saturnare unu bieta fostu j6gab6gi fu os6nditu la o ped6psa corporala de multe betie; organelu oficiosu raspunde di6u, ca s'a facutu cercetare si e adeveru in6se ped6psa ac6oa a urmatu dupa ordinea prescisa in legu, care sustiene ped6psa trup6ca pentru cei ce n'au dreptulu de alegatori. Deputatiu nationali si steng'a, extrema se opintisera destulu in dieta pentru stergerea ped6ps6i corporali, majoritatea in6se nu vr'a so lipsi de ac6stu mijloculu de civilizatiune.

AUSTRO-UNGARI'A. Viena. In Cislantia nu se ocupa dietele cu trebile loro interioare. In Bazovia'a ruteni inca facura propun6tiune la dieta in causa dreptulu de limba. — Nu se scie, ce va responde regimulu din Viena la dreptulu de limba in decursu protocolorulu dietali, dar' pana acum

anulu respiratu, subsemnatul in temeiul autorita-tiunei data de acesta camera in sediul ei dela 1-a a curentei, face cunoscut, ca ori cine din daii comerciantii, industriali, publicisti sau ori care alu particularin, care s'ar interesat de dezvoltarea unei asemenea noie institutii in Romania, pota are brosiura mai sus disa gratis, cerendu-o s'au dela cancelaria camerei, hotelu Vlasto, strata Carolu, seu dela d. membri ai camerei Parascchia Athanasii piata St. Gheorghe si V. I. Sococu librarulu calea Mogosioa.

Vice-presedintele, C. D. Athanasiu.

Secretariulu C. R. Orgidanu.

13 Septembrie 1869. Nr. 32. Ad. N.*

— (Vocabulariu romanu in Copen-haga.) Dlu V. A. Urechia, cercetandu colectiune bibliotecii regale din Copenhaga, din binevointa d. Christiani Brun directorului bibliotecii adu intru manerise sub titlulu „Vocabularium valachicum” unu vocabulariu romanescu vechiu, dupa opiniauna dlu Urechia din secolulu 18. Vocabulariuna e cu litere latine si cu o ortografiu, care amintesu multu pe alui Vito-Piluto in „Kaleksimo Krijmsko” tipariu la Roma e o sutu de ani in urma vocabulariulu in 1677. E de insemnatu, ca ortografiu in elu e fara coditie si are si pe k; e alfabetice ordinaru si la r are coveniulu „rak-kie” viam adustum etc. —

— (Unu drapelu romanescu din 1683.) Totu d. V. A. Urechia in Dresda in musulu istoric, remase se adu depuse mai multu trophae de arme, remase in manile lui Sobiesky dupa bataia la asediul Vienei cu turci si romanii, in camera cu totu felulu de arme turcesci, ca un istoric ce e, au saruitu de a gasiu intr'una cadru de lemmu aninatu una reliciuna din unu „drapelu romanescu”. Cu lacrimu in ochi sarutu d. Urechia acelu drapelu, sub care cadira pentru o cauza straina atia dacoromani. Una pandia de 1 1/2 cotu lunga si totu atata lata in dose tite, cuprinde in partea mai bine conservata cu litere cirile urmatoria inscriptiune in dose siruri: „Vitigea diréptu si”. Se biruiesca* si stelu dupa sire in colorile rosu si albastru. D. V. A. Urechia in „Adunarea Nationala” produce asupra acestei inscriptiuni urmatore ofitari, cari in anina a adevaratilor romani trebuia se afle consintiu: —

„Vitigea diréptu se biruiesca!”

Sublimu, cavalerescu strigatu de rebelu alu strabonului nostru, chiaru candu vitigea nu le aducea nici unu servitiu propriu, chiaru candu a-nim' luu crestina era revoluita de a lupta sub si-rurile semilunee paganele. „Vitigea diréptu se biruiesca!” Ah! Cate lectiuni si pentru noi mo-dernil, in acesta „vitigea diréptu, numai diréptu” ce invocau banii nostri, candu areau a se mesura cu neamii terei! — De ce acestu calificativu „diréptu” nu potemu ala dá noi si luptei moderne dintre partile nostre, luptei nefericele dintre noi! Strabunii erau dirépti pana si in lupta cu neamii terei; noi nu scim'u se fimu dirépti macaru in luptele dintre noi! . . .

V. A. Urechia.*

— (Statisticu.) Bisericia e. augsb. in Transilvania numera in 1868 206.916 sulele cu 994 mai multu decat in 1867, si adica nascuti; 7160, intre cari 291 nelegiuiti. Parechi cunute 2294, din cari 156 amestecate. Au muritu 5921. Inviatariu de confirmandu au cercetat 4133 jumi si se confirmara 3642. Comunicandi era 103.275. Pruncii de scola tierani au fostu la numarul de 27.819 (afara de cetati). Au cercotatu inse scol' 30.866, prin urmare abia voru fi cativa cari nu cercotara scol'la dintre sasi. Se numerala inse aici si pruncii nevangolicii, cari cercotara scol'le lor. Inviatori nu se asiedara 92; 316 scol'le populare, avea una preste 40, si numai 10 mai pucaute de 10 scolari. Se despartira inse 121 parechi de casatori si traia 393 in procesu.

Acesta cifre catu privese la cercotarea scol'ei dau una rezultatu demnu de totu respectulu si neamu bucura, candu amu putu oti si la confesiiune nostre asemeni rezultate de frecuentarea scol'lor; precum din contra nu credemu se avem a-tatea casuri de despartire si de procesanti casatori. Unu contrastu curiosu e inse intre frecuentarea scol'loru si intre procesele divortiali si nascuti nelegiuiti. —

— Unu meteoru extraordinariu* s'a vedutu in 7 ale 11. curente, se'ra la optu ore, in forma unei stelu ce coda, cu acea diferentia, ca coda nu avea forma maturoi, ci se finia intr'unu anghiu ascutiu. Si-a latu calea cu o celeritate forte mare dela media-nopte-apusu catra media-zi-resariu. Avea colore verde deschisa. Lungimea codei putea se fi in limita directa cam de unu stamjnu si dimetiatu; timpulu in care-si facea calea, a fostu cam dose secunde, candu apoi de odatu se opri, ca si cum s'ar fi impedeacatu in vr'una corpu nevedutu — si, impiastandu schintei cu o multime de coloru, a dispa-ru. —

— In plas'a Vrancea, judeciulu Putna, din cauza deselor ploii, clim'a s'a recitu atatu de multu, in catu cerealele au inceputu din cursulu cocerii lor. In 23 Augustu multii Vrancei erau acoperiti de zapada. —

— Ecu unu faptu, care s'a intemplatu in Braila: in diu'a de 11 curente, pe la ora 1 dupa amelu, cu oca'sia sosirii in portulu acelu orasin a vaporulu austriacu „Arpad” unu individuu anume Iliu Morariu, fiindu imbarcatu pe acelu vaporu, in dreptulu punetulu numitu „Ghoncea” — si facutu cruce de trei ori, si uitandu-se in stang'a si in drepta, s'a aruncatu in Dunare cu capulu in diosu si s'a inecat. Dupa cautarea ce i s'a facutu de catra marinarii vaporulu, nu s'a mai pututu gasi, remandu in vaporu unu vestmentu si unu bastoni.

Literariu. A esita de supru tipariu: „PRINCIPII DE FILOSOFIE” prelucrate de I. Genadiu Enacéanu. Pentru anulu scol'loru secundariu din Romania si apropiate la program'a in vigore. Partea III si IV.

Suntu depuse spre vandare la toti librarii romani din Bucurosci si la semnatulu pro- contra-pagina operele urmatore:

I. Psihologia si Logica (partea I si II a principiliore de filosofiu) cu pretu de 3 lei noui.

II. Morala si Teodica (partea III si IV a principiliore de filosofiu) cu pretu de 3 lei noui.

In curand si succesivu voru aparé de supru presu:

I. Istoria filosofiei, duga Alb. Snelger (partea I, istoria filosofiei antice si a evalui mediu, pana la Descart) cu pretu de 4 lei noui.

II. Istoria filosofiei, dupre acelu autoru (partea II, istoria filosofiei moderne, dela Descart pana in ultimele momente ale dezvoltarii filosofiei) cu pretu de 4 lei noui.

III. Cursu de pedagogia si metodologia, cu dezvoltarea in tote directiunile pedagogice a principiliore de educatiune a lui Frobel si de instructiune a lui Pestaloti, cu pretu de 6 lei noui.

NB. Pentru operele de scria a dou'a semnatulu pe contra-pagina primescu cu recunosciinta abonamete dela romanii cei buni, adresandu la seminarulu de Bucurosci si romanescu, ce costulu respectivu se se raspunda la primirea facarii operatu.

— S'a pus sub presu in tipografiu nationala T. Macina si I. Samdina din Craiova, si va esu pe la 15 Septembrie, manualulu scol'laru: Elementele de istoria naturala pentru scolele secundare inferio-re de ambe sexe. (adica scolele gimnasiali, seminariu si centrals de fete), opu elaboratu de d. S. Michalescu, profesoru de sciintiele naturali la liceulu din Craiova, — cuprindiundu: Zoologia, cu o scurta anatomia si fiziologia a omului si a animalore superioare. — Botanica si mine-ralogia cu geologia; acesta din urma va cu-prinde tesele pentru examonulu generale (baccalaureatu). — Se va tramite spre vandare la tote librariile din Romania libera, si preste Carpati, unde existu scole secundare. — „Rom.”

— La librariu Sococu et Comp. in Bucurosci, strata Mogosioa Nr. 7, a aparutu acum: CURSU DE ALGEBRA ELEMENTARIA de Ilie Angelescu profesor de matematica. Carte autorizata de onor. ministeriu alu instructiunii publice pentru usulu claselor inferioare din licee. — Pretu unu exemplariu 1 leu si 25 bani. —

Publicam'u urmatoria: Invitarea la pronu-meratiune dela diurnalulu politicu septemianariu.

„DER OSTEN”

care ese in Viena de 2 ani.

Cu 1 Octobru a. c. incepe „DER OSTEN” unu patrinu nou. Prin energiu a se intrevonu pentru tote interesele adevatate austriacu si pentru

egal'a indreptariu a tuturoru poporeloru si-a casti-gatu pana acum unu cercu mare de cetitori.

„DER OSTEN” aduce afara de acestea in-sciintiarile cele mai interesante politice si diploma-tice, cari se raspandescu din colonele sale prin tote diurnalele, si ce dooesire impartasirile cele mai bune si mai acurate din Orientu.

„DER OSTEN” se lupta cu resolutiune pen-tru impacatiune si intelegerea cu vama-ii si polonii si pentru dreptariile nati-onale ale poporeloru nemaghiare din Ungaria.

„DER OSTEN” aduce articulu politici si fo-letone, corespondentiile originale din tote locniti-principale din intru si din afara, tote insciintiarile interne si externe, comunicari industriale, repertole bursei, notiile cursulu, insciintiarile de literaturu si arta, de teatru si sportu asia, incatu acela, care se va abona la „OSTEN”, va fi totu asia seu mai bine insciintiatu, ca si candu ar fi abonatu la mai multe foi de di.

Abonati lu „OSTEN” primescu afara de a-cesta in fiecare septemana unu adausu septemianariu literaric, intitulatu:

„Das Wiener Sonntagblatt”

care aduce novelu, istoriie, poeme, insciintiarile de teatru, de arta si litera, gacituri si charade dimpreuna cu premii pretiose pentru o deslegare perfecta.

Pe langa tote acestea costa „DER OSTEN” dimpreuna cu „Wiener Sonntagblatt” si dimpreuna cu espelarea

numai 1 fl. 50 cr. pe unu patrinu de anu.

Concursu.

Amestratu consiliulu adonarii generale a Asoci-atiunii transu pentru literaturu a romana si cultur'a poporulu romanu din estu anu, si decisiune comitetulu sub- scrieris din sediulu de astazi, se deschide prin acest'a concursu la urmatorele stipendii respective ajutoire:

1. Unu stipendiu de 300 fl. v. a. pentru unu tehnicu (usnatu pana acum de Dionisiu Radesiu, carele pana acum n'au satisfacutu conditiunile de a se legitima la comitetu despre progresulu in studiu pentru anulu scol. 1868/9).

2. Unu stipendiu vacantu de 50 fl. v. a. pentru unu studentu din scol'le reale.

3. Unu ajutoriu de 50 fl. v. a. pentru unu sodalu, carele nu ajunsu a se face maistru, si

4. Dose ajutoire de cate 25 fl. v. a. pentru doi in-veltai de meseria, cari au ajunsu a se face sodali.

Termiulu concursulu ce este a se adresa catra comitetu, se degge pre 25 Octobru a. c. si n.

Concurentii la stipendiulu 1 si 2 au de a produce:

a) Testimoniu de botzu.

b) Testimoniu scolasticu de pre an. 1868/9, si

c) Testimoniu de meseria.

Concurentii la ajutoriulu sub 3 se va legitimez, pre langa atestatu de botzu, cu atestatu demnu de credintia despre invetiariaa respectivei meserii asia, ca se poarte de sine precum si despre concesione la acea.

Era delu concurentii la ajutoriulu sub 4 pre langa atestatu de botzu, se cere adevierinta dela maistrule respectivu despre desistentaia in meseria cu careu s'au ocupatu, si despre harnicia de a se face sodalu.

Totu deodatu se aduce la cunosciinta celorlalti ai Asociatiunii nostre, si adica: — Ioane Marcusi, Petru Prodanu, Stefanu Chirila, Nicolau Calafariu si Lazaru Borisogeanu, cari au decen-tatulu dega progresulu anulu scol. trecut in studiu, dupa care au meritatu a fi sustenuti in usoarele stipen-diiile si pre anulu acest'a scol. 1868/9, ca pana in 25 Oct. a. r. se documenteze la comitetu inmatricularea lor la respectivele institute, pentru ca la diu contra stipendiele se voru privi ca devenite vacante.

Sibiu in 6/18 Sept. 1869.

Comitulu Asociatiunii transu pentru literaturu a romana si cultur'a poporulu romanu.

CURSULE

la bursa in 5 Oct. 1869 asa asia:

Gabliu imperatrice	—	—	5 fl. 83	tr. v. *
Augsburg	—	—	120	15
London	—	—	122	90
Impromutulu nationalu	—	—	59	90
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	68	90
Actiile bancului	—	—	716	—
creditiulu	—	—	257	—